

Nr 36.

Av herr **Bondeson m. fl.**, om ökat anslag till bidrag till lokala gödslings-, sort- och ogräsförsök m. m.

I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkt 27, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till *Lantbrukshögskolan: Bidrag till lokala gödslings-, sort- och ogräsförsök m. m.* anvisa ett anslag av 72,000 kronor. För innevarande budgetår anvisade 1940 års lagtima riksdag ett anslag av 80,000 kronor för detta ändamål. Detta anslag innebar en nedskärning med ej mindre än 52,000 kronor jämfört med det för budgetåret 1939/40 beviljade anslaget, ursprungligen uppgående till 143,000 kronor men sedermera nedskuret till 132,000 kronor. Följderna av denna kraftiga nedskärning ha redan visat sig. Det totala antalet utlagda lokala gödslingsförsök uppgick sålunda under år 1940 till 2,096 stycken mot 3,703 stycken under år 1939, och antalet lokala sortförsök har sjunkit till 586 stycken under år 1940 mot 729 stycken under år 1939. Det är sannolikt, att denna kraftiga nedgång i den lokala försöksverksamhetens omfattning icke helt får tillskrivas de minskade anslagen. Vi ha sålunda erfarit, att många försöksledare och assistenter inkallades till militärtjänstgöring vid den tid, då försöksarbetena skulle påbörjas och att därigenom anläggandet av en hel del planerade försök omöjliggjordes. Bristen på drivmedel för försöksledarnas motorfordon, knappheten på arbetskraft inom lantbruket och andra omständigheter ha även medverkat. Huvudorsaken till den betydande tillbakagången i den lokala försöksverksamhetens omfattning torde emellertid vara att söka i den kraftiga nedskärningen av det till verksamheten utgående statsbidraget.

Den nytta, som vårt jordbruk har haft och har av den lokala försöksverksamheten, är obestridlig. Huvuddelen av den kunskap, som vi för närvarande ha av de svenska åkerjordarnas näringsbehov och de lämpligaste sätten att tillgodose detta, bygger på resultat av lokala gödslingsförsök. Men vår kännedom om dessa förhållanden är fortfarande ofullständig. Förhållandena växla så mycket inom vårt avlånga land, att de hittills utförda försöken många gånger äro otillräckliga för en allsidig belysning av frågan. Vi kunna i detta sammanhang hänvisa till den sammanställning av resultaten från de lokala gödslingsförsöken i södra Sverige, som publicerats i Jordbruksförsöksanstaltens meddelande nr 2, där författarna på många områden måst avstå från att lämna bestämda anvisningar rörande lämpligaste gödsling, enär försöksantalet varit allt för litet. Samma förhållande återfinnes även i meddelande nr 3, där en redogörelse lämnas för resultaten av de senare årens lokala sortförsök. Den lokala försöksverksamheten måste därför fortsätta, helst i en jämfört med år 1939 ytterligare ökad omfattning. Det nuvarande läget, som gör det nödvän-

dig att anspänna alla krafter för höjandet av vår jordbruksproduktion, understryker ytterligare detta förhållande.

Vi vilja i detta sammanhang ej underlåta att påpeka den betydelse den lokala fältförsöksverksamheten, vid sidan av sin egentliga uppgift att lämna en säker grund för en rationell gödselanvändning och ett riktigt sortval, har som ett led i upplysningsverksamheten på dessa områden samt som en viktig förbindelselänk mellan det praktiska jordbruket och den egentliga försöksverksamheten. Att lantmännen förstått uppskatta den lokala försöksverksamhetens resultat och insett dessas betydelse framgår med all önskvärd tydlighet av verksamhetens utveckling. År 1920 utfördes sålunda 482 lokala gödslingsförsök, år 1925 var antalet 1,361, år 1930 2,513, år 1935 3,616 och år 1939 3,703. Under samma år var antalet lokala sort- och växtodlingsförsök 229, 448, 458, 438 och 729 respektive.

De lokala sort- och växtodlingsförsöken ha för det allmänna närmast större betydelse än gödslingsförsöken. De vid dessa försök vunna resultaten ha nämligen visat sig vara direkt tillämpliga för hela den försöksplatsen omgivande bygden. Då nya förbättrade sorter och stammar av våra kulturväxter ständigt föras i marknaden och den lokala sortförsöksverksamheten närmast tjänstgör som en kontroll av detta nya odlingsmaterial samtidigt som den lämnar upplysningar om var och när en ny sort med fördel kan ersätta tidigare odlade, är det tydligt att denna verksamhet måste pågå kontinuerligt.

Vi utgå från, att statsmakternas stöd åt jordbruksnäringen liksom åt övriga näringsgrenar, som kan vara i behov av sådant stöd, i huvudsak bör givas formen av en hjälp till självhjälp. Ett understödjande av den lokala försöksverksamheten avser just detta. Det kan enligt vår mening ej vara välbetänkt att i nuvarande läge minska anslaget för detta ändamål, tvärtom bör det vara angeläget att giva verksamheten den uppmuntran, som en ökning av statsanslaget måste innebära. Vid beräkning av anslagsbeloppet ha vi därför utgått från, att en verksamhet av minst samma omfattning som år 1939 bör eftersträvas. Detta bör kunna vara möjligt även om bidragsbeloppet för försök sättes något lägre än de tidigare utgående. Vid anslagets fördelning har man nämligen räknat med ett bidrag av 20 kronor för varje gödslingsförsök och 30 kronor för varje sortförsök, varvid det högre bidragsbeloppet för sortförsök motiveras dels med dessa försöks mera komplicerade karaktär, dels med resultatens större värde som allmän vägledning. Vi biträda denna uppfattning och anse, att även i fortsättningen högre bidragsbelopp böra beräknas för sortförsök än för gödslingsförsök. Vi ha sålunda räknat med, att bidragen kunna sättas till 12 kronor för gödslingsförsök och 25 kronor för sortförsök. Anslaget skulle under dessa förutsättningar få beräknas i avrundade tal till 47,000 kronor såsom bidrag till lokala gödslingsförsök och 17,000 kronor såsom bidrag till lokala sortförsök. Som bidrag till inköp av konstgödselmedel för försöken utgick år 1939 ett belopp av 21,212 kronor. Konstgödselmedlen ha numera stigit i pris, varför denna anslagspost bör höjas till 25,000 kronor. Slutligen bör, i likhet med föregående år, en summa av 3,000 kronor beräknas

som bidrag till lokala försök rörande bekämpningen av bladmögel hos potatis och 6,000 kronor för bestridandet av kostnaderna för kemiska analyser av jordprov från försöken. Liksom föregående år torde de lokala ogräsförsöken kunna inställas, enär jordbruksförsöksanstalten i sin egen verksamhet upptagit detta problem i ökad omfattning. Det hade vidare varit önskvärt att åter kunna anordna en fortbildningskurs för försöksledare och assistenter, men med hänsyn till det statsfinansiella läget ha vi avstått från en framställning om medel härför. För den lokala försöksverksamheten bör sålunda för budgetåret 1941/42 beräknas ett anslag av 47,000 + 17,000 + 25,000 + 3,000 + 6,000 = 98,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen till Lantbrukshögskolan: Bidrag till lokala gödslings-, sort- och ogräsförsök m. m. för budgetåret 1941/42 anvisar ett anslag av 98,000 kronor.

Stockholm den 20 januari 1941.

Lennart Bondeson.

C. Fr. Carlström.

K. W. Bodin.

Carl Bengtsson.

Carl Beck-Friis.
